

YTTRANDE

2016-02-15

Till

Tyresåns vattenvårdsförbund

Iréne Lundberg

c/o Stockholm Vatten AB

106 36 STOCKHOLM

info@tyresan.se

Åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden

Naturskyddsföreningen i Huddinge (nedan kallad föreningen) har lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget till åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden.

Vi vill härmed lämna våra synpunkter. Grunden för dessa är främst Naturskyddsföreningens strävan att i alla sammanhang slå vakt om vår natur men också behoven av långsiktigt arbete mot alla former av miljö- och resursförstöring inklusive klimatförändringarna.

Förslaget

Som en slags sammanfattning, i första hand för föreningens medlemmar, är följande texter (i kursiv) direkt kopierade ur förslaget till åtgärdsprogram:

(Bakgrund)

År 1993 togs första initiativet till ett vattenvårdssamarbete inom Tyresåns avrinningsområde. (s 13)

År 2008 bildades Tyresåns vattenvårdsförbund som fortsätter det tidigare samarbetet inom sjösystemet. Förbundets medlemmar är de sex kommunerna som ingår i Tyresån: Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Stockholm/Stockholm Vatten och Tyresö. (s 13)

I år, 2015, löper Tyresåns vattenvårdsförbunds nuvarande åtgärdsprogram ut (s 3)

Huddinge kommun har tagit fram åtgärdsplaner för de två mest övergödda sjöarna i Tyresån, Trehörningen och Orlången. Stockholms stad har startat arbetet med lokala åtgärdsplaner för sina vattenförekomster i Tyresån som inte når god ekologisk status, Magelungen, Forsån och Drevviken. (s 3)

(Syfte)

Åtgärdsprogrammet ska så långt möjligt ge en samlad bild av åtgärdsbehovet i Tyresåns avrinningsområde när det gäller områdena övergödning, miljögifter, biologisk mångfald, vattennivåer/översvämningsrisker och rörligt friluftsliv. Fokus ligger på Tyresåns vattenvårdsförbunds syn på hur främst kommunerna ska prioritera i vattenvårdsarbetet. (s 3)

När det gäller de sjöar där Huddinge kommun tagit fram åtgärdsplaner, Orlången och Trehörningen, tar vi åtgärdsförslagen direkt till detta åtgärdsprogram. För Magelungen och Drevviken där åtgärdsplaner kommer att tas fram redovisar vi det som redan är känt om åtgärdsbehovet för sjöarna. (s 3)

(Omfattning)

Tyresåns avrinningsområde är 220 km² stort och omfattar cirka 30 sjöar inom ett för svenska

förhållanden tätbefolkat och urbant påverkat område. År 2012 bodde uppemot 200 000 invånare inom avrinningsområdet. Befolkningstillväxten i regionen är stor. (s 4)

Tyresån börjar i Hanvedens centrala, höglänta delar och rinner i huvudsak österut i lerfyllda sprickdalar med sjöbassänger. (s 4)

Tyresåns vatten rinner ut i Kalvfjärden i Östersjön. (s 4)

Stora områden är riksintresse för naturvård och friluftsliv. Ungefär en tredjedel av avrinningsområdets yta är skyddad som naturreservat och nationalpark. Det finns flera Natura 2000-områden, skyddade områden utpekade av EU för bevarandet av vissa naturtyper och arter. (s 4)

Tyresåns forsar och fall har använts för kraftproduktion till kvarnar och industrier sedan 1400-talet. De fördämningar som finns kvar påverkar olika djurgruppers möjlighet att röra sig genom sjösystemet. Exempel på nyare hinder är dåligt lagda vägtrummor som kan försvåra för fisk, däggdjur och vattenknutna insekter att passera. (s 5)

Många av Tyresåns sjöar är övergödda, främst från Trehörningen-Sjödalen och Orlången och nedströms ut till Östersjön. Belastningsmodeller visar att dagvatten är den största fosforkällan. Övergödningen har minskat under de senaste decennierna och det beror främst på en långvarig återhämtning efter att sjön Trehörningen-Sjödalen avlastades från spillvatten i början av 1970-talet. (s 5)

(Mål)

Tyresåns vattenvårdsförbund antog år 2014 tio vattenvårdsmål. De följs upp årligen, dels med indikatorer, dels med beskrivningar av de åtgärder som kommunerna och andra aktörer har utfört för att nå målen. (s 15)

Sverige har med EU:s ramdirektiv för vatten förbundit sig att alla vatten ska nå God ekologisk och kemisk status. Direktivet har införts som vattenförvaltningsförordningen i svensk lag. Arbetet sker i sexårscykler och den andra cykeln avslutas den 22 december 2015. (s 16)

(Prioriteringar, metoder)

På motsvarande sätt som kompensation av grönytor praktiseras i detaljplanearbetet bör kommunerna överväga att införa blåkompensation. Det innebär att en förlust eller försämring av en typ av vattenmiljö kompenseras med en restaurering av en liknande miljö. (s 21)

Klimatförändringarna förväntas innebära ökad nederbörd och mer intensiva och långvariga regn. Det är viktigt att planera för robust dagvattenhantering med framtida prognoser i åtanke. Fördröjning på kvartersmark och i gatumiljö är viktigt både för att minska översvämningsrisk och förbättra vattenkvaliteten i sjöarna. (s 21)

Fria vandringsvägar för fisk och andra vattenlevande eller vattenberoende djur ska prioriteras högt. (s 22)

Tyresåns vattenvårdsförbund har listat drygt tjugo vandringshinder som kommunerna och Trafikverket bör åtgärda under åtgärdsperioden. (s 23)

Förutom att öppna vattenvägarna är det viktigt att återställa en naturlig hydrologi i vattendragen, skapa mer naturliga bottnar och minska solinstrålning och läckage genom att skapa kantzoner. (s 35)

Dammar och våtmarker ökar den biologiska mångfalden, bidrar till ett bättre lokalklimat och minskad risk för översvämnningar i vissa fall minskad tillförsel av näringsämnen och

miljögifter. Groddammar har flera positiva effekter vid sidan om att erbjuda livsmiljö för groddjur. (s 36)

(Ett par exempel ur tabell i rapporten) (s 36)

<i>Orlången</i>	<i>Restaurera våtmarker i Flemingsbergsskogen</i>	<i>2016- 2021</i>	<i>Huddinge kommun</i>	<i>50 000 (kr)</i>
<i>Orlången</i>	<i>Återskapa våtmarker och anlägga groddjursdammar, Stensättradalen</i>	<i>2016- 2021</i>	<i>Huddinge kommun</i>	<i>80 000 (kr)</i>

En stor del av de åtgärder som behöver göras för att nå god status i Tyresån är kommunernas ansvar: att hålla avlopps nätet i god kondition, att rena dagvatten och att ansluta fastigheter till kommunalt vatten och avlopp. Inom vissa områden är det däremot viktigt hur alla som bor i sjösystemet agerar. Det gäller bland annat var man tvättar sin bil, vad man håller i dagvattenbrunnar och hur man sköter sin trädgård eller kolonilott. (s 38)

Våra synpunkter

Med ovan redovisade lite rapsodiska axplock ur förslaget vill vi i Naturskyddsföreningen i Huddinge visa vår uppskattning av, som vi uppfattar det, åtgärdsprogrammets höga ambitionsnivå liksom av den utförliga redovisningen. Vi har själva inte resurser att bedöma enskildheter eller upptäcka brister och eventuella ofullkomligheter i materialet.

Några delförslag ligger inom ramen för föreningens egna engagemang, såsom värnandet av Flemingsbergsskogen, borttagning av vandringshinder eller bättre livsmiljö för grodor. På dessa punkter hittar vi till vår glädje konkreta förslag till åtgärder.

Vi uppskattar de tydliga tabellerna liksom många fina foton och illustrationer samt inte minst de intressanta och utförliga kartorna! För naturvårdare kan det t ex vara roligt att uppmärksamma de entydiga gränserna för vattnets rörelser. Det är naturen, som bestämmer!

Naturskyddsföreningen i Huddinge ger härmed vårt helhjärtade stöd till Tyresåns vattenvårdsförbunds fortsatta arbete.

Vår kontaktperson i detta ärende är Kerstin Lönngren, remissansvarig i Huddingekretsen, 0705-72 12 72, kerstin.lonngren@telia.com.

Naturskyddsföreningen i Huddinge

Birgitta Andersson
ordförande (delat ordf.skap)

huddingekrets@gmail.com

Jessica Eklund
ordförande (delat ordf.skap)

jessica.natur@gmail.com